

ELECTROTECHNIEK

14-daagsch Tijdschrift, waarin opgenomen

„STERKSTROOM” EN HET „TIJDSCHRIFT VOOR ELECTROTECHNIEK”,

TEVENS ORGAAN VAN:

Verbond van Electrotechnische Handel en Industrie (V. E. H. I.)

Vereeniging van Directeuren van Electriciteitsbedrijven in Nederland (V. D. E. N.)

Vereeniging van Stroomdistributie-Bedrijven in Nederland (V. S. D. B.) en Electrobond

Redactie Sterkstroom: J. G. Bellaar Spruyt, Prof. C. Feldmann, Dr. W. Lulofs en Ir. J. C. van Staveren

Redactie Zwakstroom: Prof. Ir. C. L. v. d. Bilt, I. v. Dam, W. A. J. v. d. Hurk, Dr. Ir. N. Koomans en Ir. W. H. Snijders

Medewerkers:
Ir. H. Th. Baart de la Faille,
Ir. G. J. Th. Bakker,
G. E. Bakker.

L. Beekman,
Ir. H. W. L. Bruckman,
Prof. Ir. D. Dresden,
N. M. H. Doppler.

W. H. Drukker,
Dr. Ir. N. A. Halbertsma,
A. F. E. Hanson,
Ir. J. S. van Heloma.

Ir. M. C. Hoenkamp,
Ir. P. H. A. van Lis,
Ir. W. Slagter,
F. A. Smit Kleine.

J. J. L. Smits
Dr. E. A. Schoon.
Ir. F. Stokhuyzen,
Dr. Ing. L. G. Stokvis.

Directeur: J. Moorman - Uitgave N.V. Moorman's Periodieke Pers, Amalia van Solmsstraat 2, Den Haag, Tel. 71620

ABONNEMENT: Binnenland f 4.— per kwartaal, Buitenland f 25.— per jaar. Losse Nummers f 1.—. ADVERTENTIËN 50 cent per regel. Bij contract verlaagd tarief.

BIJVOEGSEL VAN „ELECTROTECHNIEK”.

In memoriam Dr. Ir. C. J. DE GROOT

in leven Chef van den Telegraaf- en Telefoondienst
in Nederlandsch-Indië

In Memoriam Cornelis Johannes de Groot

(Met een portret-bijlage.)

(Officieele mededeeling van het Verbond van Electrotechnischen Handel en Industrie.)

In technische en wetenschappelijke genootschappen, in tijdschriften en dagbladen, zijn in de laatste maanden woorden van groote waardeering gewijd aan Dr. Ir. C. J. de Groot, den leider van de bedrijven der telegrafie en telefonie in Nederlandsch Oost-Indië, die op weg naar de Radio-Conferentie te Washington den 1sten Augustus onverwacht aan boord van de „Jan Pietersz. Coen” overleed.

Zij, die hem nader kenden, hebben zijn levensloop beschreven en zijn karakter geschilderd, zij, die zijn werk konden waardeeren, hebben hiervan getuigenis afgelegd.

Wanneer wij van een persoonlijkheid een zoo volledig beeld hebben gekregen, als dat, hetwelk wij ons hebben kunnen vormen van Dr. de Groot, dan kunnen verdere details de waarde van dit beeld niet meer verhoogen. Het ligt daarom niet in onze bedoeling op deze plaats het leven en werken van Dr. de Groot te beschrijven.

Verschillen in de belichting kunnen wel het portret, maar niet den mensch zelve veranderen. Wanneer dit leven voor ons wordt opengelegd, en wanneer men daarbij zelfs verder gegaan is dan De Groot zelve het misschien zou hebben gewild, dan hebben sprekers en schrijvers daarbij één verontschuldiging, namelijk dat zij zich verplicht voelden tot dit werk. Minder tegenover De Groot zelve, dan tegenover den grooten kring van landgenooten en in het bijzonder van electrotechnici, die dezen radio-pionier niet nader hebben gekend.

Wij bevorderen de moeilijke studie van den menschen geest, wanneer wij ons verdiepen in dat, wat groote menschen gedacht en uitgevoerd hebben. De electrotechnicus vooral mag den mensch niet verwaarloozen. Groot is voor hem de verleiding zijn levenstaak te zien in de bevordering van mechanische hulpmiddelen, die het leven wel gemakkelijker, maar niet rijker maken.

Omdat De Groot electrotechnicus was — met hart en ziel een der jongste en meestbelovende takken onzer wetenschap toegedaan — en omdat zijn mensch-zijn toch niet onderging in deze techniek — daarom kan niemand met meer vrucht leering trekken uit zijn leven dan wij, electrotechnici.

Is het een wonder, dat de technicus tot eenzijdigheid neigt, wanneer wij nagaan hoevelen in ons beroep slechts een vervolg zien van het knutselen, waarmede wij in onze jeugd de aandacht der familieleden op ons trokken? Voor hoevelen is daarop niet die bittere ontgoocheling gevolgd, wanneer de theorie van het vak zoo anders bleek te zijn, dan het beeld, dat zij zich van tevoren van de techniek hadden gemaakt? Zelfs na het overwinnen dezer moeilijkheid opent zich voor den technicus een nieuwe afgrond, wanneer hij na het verlaten van de hoogeschool merkt, dat het leven zich niet tevreden stelt met kennis, maar nog hoogere eischen stelt aan het karakter.

Veelzijdigheid van kennis en geest zijn voor de groote daden der techniek een vereischte, veelzijdigheid kenmerkt steeds de groote mannen op dit gebied.

De vraag moge vreemd klinken, maar hebben wij in Nederland vele werkelijk groote mannen in de electrotechniek gehad, mannen, wier namen nog na vele jaren in onze herinnering levendig bleven? Zijn het de omstandigheden in een klein land, de sterke invloed van het geestelijk leven der naburige grootere landen, die hier geniale eigenschappen niet tot volle ontplooiing lieten komen?

Zou Indië een gunstiger bodem zijn voor de ontwikkeling der persoonlijkheid van den technicus, door de zwaardere taak en de grootere verantwoordelijkheid, die het werk in onze Koloniën met zich medebrengt? Voor een zware taak werd De Groot in Indië gesteld — hij aarzelde niet de groote verantwoordelijkheid op zich te nemen. Zouden wij het toeval niet dankbaar moeten zijn, dat De Groot in 1908 naar Indië voerde, op een oogenblik, toen de draadloze telegrafie de aandacht der technici op zich begon te trekken?

Overbodige vraag! Een feit echter is het, dat De Groot in Indië gelegenheid gevonden heeft bij zijn werk theorie en practijk te vereenigen en daaruit in noeste volharding reeds tijdens zijn leven dat monument te bouwen, waaraan zijn naam voor altijd zal zijn verbonden: de rechtstreeksche radioverbinding Nederland-Indië.

Wij weten nu, dat De Groot, zooals velen, als jongen radio-knutselaar was — in een andere beteekenis, dan die, welke wij thans aan dit begrip verbinden. Zeker, deze aanleg heeft hem later goede diensten bewezen, toen hij op zeer groote schaal moest knutselen om den grootsten boogzender der wereld te bouwen, slechts met de primitieve hulpmiddelen, die hem in de van het moederland afgesloten Koloniën ter beschikking stonden. Die neiging tot knutselen, hoe nuttig ook, zou nooit tot dit succes hebben geleid, wanneer De Groot niet tevens een grondig wetenschappelijk werker ware geweest, een consciëntieus waarnemer en scherp denker, die theoretisch de mogelijkheid der rechtstreeksche radioverbinding zag, en die daardoor gesteund, het aandurfde de poging tot verwezenlijking zijner ideeën te doen.

Hadden zich daarbij niet bijzondere karakter-eigenschappen gevoegd, optimisme, vasthoudendheid, initiatief, die hem in staat stelden de grootste moeilijkheden te overwinnen, dan zou nòch de knutselaar, nòch de man der wetenschap dit werk hebben tot stand gebracht.

Daarbij voegde zich de vcnk van het genie, de plotselinge ingeving, die hem een oplossing bracht voor de antenne van groote afmetingen. In de Malabar-kloof verwezenlijkte De Groot zodoende iets, wat anders buiten het bereik der mogelijkheden ware gebleven.

Hetgeen De Groot in Indië heeft verricht, was ingenieurswerk in den besten zin van het woord. Strijd met de krachten der natuur, maar ook strijd met de menschen, die door gebrek aan vertrouwen de vlucht zijner ideeën niet konden volgen.

Een groot man en een groot ingenieur is van ons heen gegaan.

HC Brieven, Haagse Courant, zaterdag 9 april 1988

Halló Bandoeng,

In Bandoeng ben ik op school geweest. Ik ken de diepe kloof in de Goenoeng Malabar ten zuiden van Bandoeng. Nu had de grote Duitse maatschappij Telefunken subsidie van de regering om radiotelefonisch contact met Holland tot stand te brengen.

Maar de Hollandse ingenieur De Groot wilde dat ook, zo maar zonder subsidie. Hij had ontdekt dat die kloof precies zuiver de richting van Holland lag. Boven in die kloof heeft hij zijn antenne gespannen. Dat bespaarde de zeer dure antennemasten. Als energiebron had hij een tweedehands scheepsmotor. Toen één van onze marine bodems, de Zeven Provinciën (red.), terugging naar Holland

langs de grote omweg via het Panama Kanaal, kreeg die een zend- en ontvangstapparaat mee. Heel Indië heeft meegeleefd met de berichten elke dag, dat er nog steeds contact was. Tot op de grootste afstand - groter dan de afstand van Indië naar Holland - was de ontvangst uitstekend. Telefunken werd afgedankt. De Groot had het gewonnen. In 1927 ben

ik samen met De Groot (met de J.P. Coen, red.) naar Holland gereisd. Hij had kort tevoren zijn vrouw verloren*. Haar stoffelijk overschot reisde op een vrachtschip (" Bintang " ,red.)voor ons uit. In de Rode Zee haalden we dat schip in.

Nu had de scheepsdokter De Groot dringend ontraden alcohol te drinken, zeker niet in augustus in de hete Rode Zee. Maar hij was natuurlijk overstuurd en kon het niet laten. Vóór Port Said was ook De Groot dood. Zijn stoffelijk overschot werd in Port Said achtergelaten om samen met dat van zijn vrouw op het vrachtschip verder te reizen.

De verbijsterde grootouders in Holland kregen behalve twee doodskisten ook nog een ontredderde kleine Soedanese jongen toegestuurd, die het echtpaar De Groot als pleegzoon aangenomen had. Als studente in Leiden kreeg ik in 1928 een invitatie van de PTT in Den Haag voor een radiogesprek met mijn ouders in Batavia nog vóórdat de dienst officieel geopend werd door koningin Emma. Het was dus helemaal geen prestatie van Kootwijk maar van ir. De Groot, maar die leefde niet meer om geëerd te kunnen worden.

Mw. H. Hillen, Den Haag

*16 februari 1927 te Bandung overleden. (red)

In Memoriam Dr. C.J. de Groot

Uit: Radio Malabar, Herinneringen aan een boeiende tijd 1914 – 1945

Door: Klaas Dijkstra (1894 -1976)

Met Dr. de Groot is een man heengegaan van grote praktische bekwaamheid, werkkraft en doorzettingsvermogen. Hij is een figuur geweest, die ongetwijfeld boven de middelmaat uitstak en in wie de P.T.T. Dienst een zeer gevoelig verlies heeft geleden. Diep tragisch is ook, dat hij het stoffelijk overschot van zijn kort tevoren overleden vrouw met de vrachtboot "Bintang" had vooruitgestuurd, teneinde het in Nederland ter aarde te laten bestellen. Deze boot liep slechts een paar kilometer voor de J.P. Coen (waar Dr. de Groot mee reisde) uit en in Medan moet hij nog aan boord geweest zijn. Naar ik later van de zeelui vernam (die vaak bijgelovig zijn) moet men zoiets nooit doen, daar hieruit onheil voortkomt. . .

Als gevolg van het ingrijpen van de hoofdmachinist van de J.P. Coen, die kans zag een loden kist te maken werd voorkomen dat het stoffelijk overschot van Dr. de Groot - zoals gebruikelijk is -

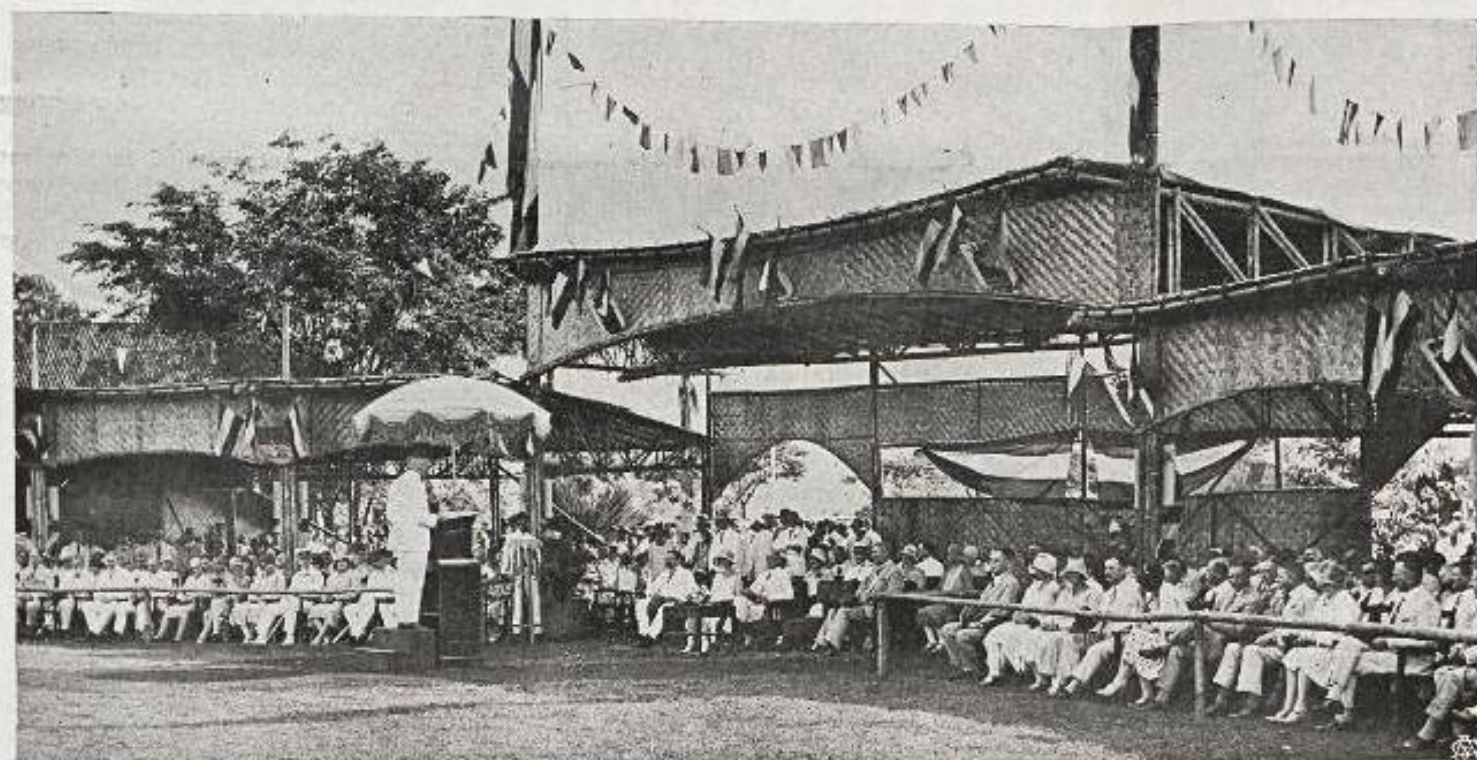
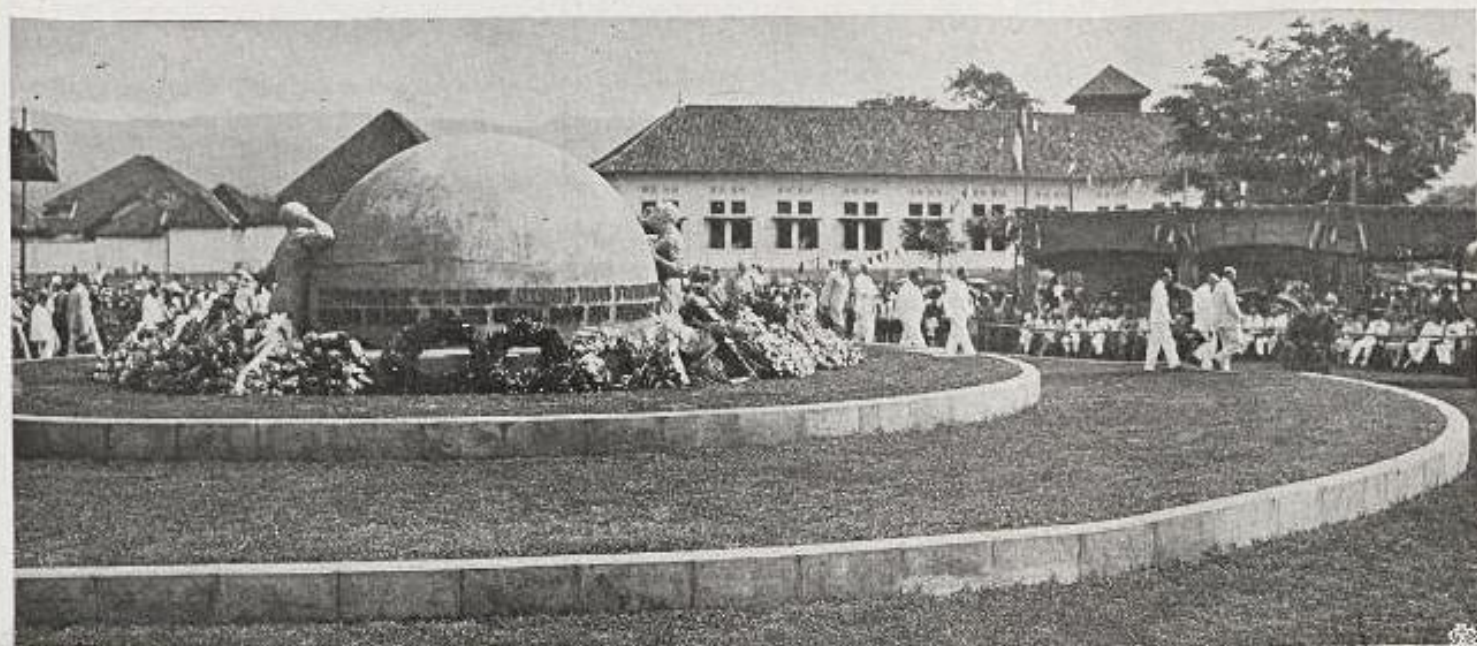

overboord werd gezet en wilde dus het toeval, dat beiden op de 22ste Augustus op de Rooms Katholieke begraafplaats Sint Barbara te Den Haag een laatste rustplaats vonden. Alle met buitenlands verlov zijnde ambtenaren van de Indische Radiodienst en vele gepensioneerden van de Indische P.T.T. Dienst, woonden de teraardebestelling bij.

Ook in Indië werd de nodige aandacht gewijd aan de nagedachtenis van de grote figuur. In de dagbladen stonden lange artikelen over het pionierswerk van de overledene. Zo bevatte het "Algemeen Indisch Dagblad" te Bandung een oproep tot vrienden, kennissen en vereerders voor het oprichten van een monument voor deze bijzondere persoonlijkheid, die - zoals het blad zei - jaren lang te midden van ons werkte aan zijn monument: het Malabar Radiostation. In de grote zendhall van het Radiostation op de Malabar, naast zijn beide scheppingen: de grote booglampzender en de kortegolf telefoniezender, werd enkele dagen na het overlijden, door het Hoofd van de Radiodienst de heer Holtzappel, een herdenkingsrede uitgesproken waarbij de spreker de grote verdiensten van de overledene memoreerde, voor de radiowetenschap in het algemeen en voor de P.T.T. Dienst in het bijzonder. Hierbij werd niet alleen gewezen op zijn pionierswerk en zijn voortreffelijke kennis van de radiotechniek, doch ook op zijn kwaliteiten als mens, iemand met een joviaal prettig karakter en een onverwoestbaar optimisme. Na afloop hiervan werd een krans gehangen boven de gedenksteen in de muur tegenover de grote booglamp en boven de kortegolfzender, de plek, waar hij zovele uren had doorgebracht met de ogen gericht op zijn werk. Met het verscheiden van Dr. de Groot had ook de grote booglamp en daarmee de lange golf op Radio Malabar afgedaan. Niet abrupt natuurlijk, doch er werden geen pogingen meer aangewend, om het bestaan hiervan langer te rekken dan nodig was. Maar naast de oude plant was een jonge loot in opkomst (ANH) een loot, die zeer vruchtbaar zou blijken te zijn en die spoedig een aantal nakomelingen zou krijgen. En zo zou het werk van Dr. de Groot vruchten dragen tot in lengte van dagen!

Het Monument voor wijlen Dr. Ir. C. J. de Groot

Maandag 27 Jan. jl. werd op het Tjitaroemplein te **Bandoeng** met een indrukwekkende plechtigheid het **monument** onthuld, dat opgericht werd ter herinnering aan wijlen **Dr. Ir. C. J. de Groot**, Indië's pionier op het gebied van radio-telegrafie, die 1 Augustus 1927 op reis naar Nederland zoo plotseling overleed. Op onze bovenste foto ziet men het fraaie **monument**, een der halfronden voorstellend met een doorsnede van 6 Meter, en geflankeerd door twee beelden van 2 Meter. In het midden van onze tweede foto ziet men **de** aanwezige autoriteiten: v.l.n.r. Gouverneur Hartelust, Mevr. **de** Graeff, **de** Gouverneur-Generaal, **de** Leger-Commandant Generaal H. A. Cramer en Ir. J. E. A. von Wolzogen Kühr, Bandoeng's Burgemeester. Op het spreekgestoelte ziet men Ir. D. **de** Jongh, den Directeur van Gouvernements-Bedrijven.

*'tScheppend genie van de De Groot verbond trots d'oorlogsbezwaren,
Neerland en Indië, zoo ver uiteen, door den trillende aether.*

*Eenzaam in Trotsche natuur ligt zijn schepping op Malabar's steilte:
't Woord harer machtige stem klinkt door tot de einden der aarde.*

